

Λεξιλόγιο της σύγχρονης ιατρικής πράξης

Θάλεια Ρούσου

Η σύγχρονη κοινωνία στην Ελλάδα έχει εμπλουτίσει την ιατρική ορολογία με καινοτόμα φαινόμενα που μόνο ένας λαός σαν τον δικό μας θα μπορούσε να εφεύρει. Μπορεί αυτά να κάνουν περήφανο τον Ιπποκράτη τον «μπαμπά» μας, ή να κάνουν τα κοκαλάκια του να τρίζουν (!)... Το σύγυρο πάντως είναι ότι εξυψώνουν την ιατρική πράξη στην Ελλάδα του 21ου αιώνα και υπόσχονται ένα καλύτερο μέλλον για τους γιατρούς και τα παιδιά μας.

1. Περιπατητική ιατρική: Η ιατρική που γίνεται όταν δεν υπάρχει ένα γραφείο να κάθεται κάποιος που την επιτελεί, για να βάζει την τσάντα του, τα χαρτιά του ή την ποδιά του, όταν δεν υπάρχει σταθερό ιατρείο για να εξετάζει και χρησιμοποιεί ενίοτε τα κρεβάτια της εφημερίας, όταν δεν υπάρχει χώρος σταθερός για να «κρατάει» τους φακέλους των αρρώστων παρά να τα κουβαλάει όπου υπάρχει διαθέσιμο εξεταστήριο.

2. Ιατρική του «ποδαριού»: Προσοχή είναι διαφορετική από την παραπάνω διότι στην περιπατητική παρά τις αντιξοότητες των συνθηκών ασκείται κάποια στοιχειώδης ιατρική ... ενώ στην κατηγορία 2 δεν ασκείται. **Παράδειγμα:** Περπατάς το πρωί για να μπεις στο νοσοκομείο. Κουβαλάς την τσάντα με ακουστικά για ώρα ανάγκης, κάποια ενημερωτικά φυλλάδια για αρρώστους με ρευματοειδή, μία ακτινογραφία να τη συζητήσεις με τους συναδέλφους, ίσως και το τελευταίο τεύχος των «ρευματισμών» για να συζητήσεις ένα άρθρο και ποιος ξέρει τι άλλο... Εκεί στις σκάλες σε προλαβαίνει ασθενής γένους αρσενικού που περιμένει να μπει στους ουρολόγους «Σε παρακαλώ πονάει το πόδι μου, θέλω να δω τι είναι, δώσε μου κάποιες εξετάσεις να δω τι έχει;» Είναι ακόμα πρωί και έχεις εφεδρείες υπομονής, νεύρων, ανέχειας και αντοχών. «Τι εννοείτε να σας δώσω εξετάσεις; Έτσι ... χωρίς ιστορικό; Χωρίς κλινική εξέταση; Κουτουρού;...» «Δεν πειράζει, το είδαν το πόδι οι ορθοπαιδικοί. Είπαν να το δει ρευματολόγος ... δώσε μου τα ρευματολογικά τεστ». Είναι πρωί ακόμα και υπάρχει το κουράγιο να

του πεις προσπαθώντας να εξηγήσεις ότι «άλλη δουλειά είναι να διαπιστώσει κανείς αν είναι ή δεν είναι κάταγμα και άλλη δουλειά αν είναι η όχι ρευματολογικό πρόβλημα». Δεν πείθεται. Θέλει τα επίμαχα τεστ. Η επιχειρηματολογία αλλάζει. «Ωραία και αν σου γράψω κάποια τεστ, τα οποία σίγουρα δεν θα είναι τα ειδικά για σένα αλλά τυχαία, δηλαδή με τον νόμο των πιθανοτήτων, ποιος θα τα δει; Ποιος θα τα αξιολογήσει;» «Δώστα μου εσύ και θα βρω εγώ!» Και τότε παρεμβαίνει ο κοινός νους με το προσωπείο του «συνασθενούς» συναναμένοντως και του ιδίου για τους ουρολόγους «Έλα **καλέ**, δώστου να κάνει τις εξετάσεις, να τον εξυπηρετήσεις τον άνθρωπο!» Εκεί κοκαλώνεις! Και σκέφτεσαι την άρνηση καθήκοντος που αν σε «τρέχει» αυτός ποιος θα σε σώσει; Εν ονόματι της «εξυπηρέτησης» και του φόβου των πιθανών συνεπειών γράφεις κάποιες εξετάσεις έτσι τυφλά... και αναρωτιέσαι ποιος εξευτελίζεται; εσύ (ο κάθε γιατρός εν προκειμένω); ο παθών ή το σύστημα... Στην ουσία και τα τρία αλλά βασικά η ιατρική. (Υ.Σ.: Η «καλέ» εννοείται ήμουν εγώ, που πάλι καλά δεν ήμουν η «μωρή»). Τώρα γιατί να περιμένω να ξέρει ένας ταλαίπωρος ασθενής ουρολογικού εξωτερικού ιατρείου όταν δεν τα ξέρουν συνάδελφοι άλλων ειδικοτήτων; Και γιατί να ξέρουν κι αυτοί ή μάλλον πως; Όταν η δικιά μας η γενιά πήγαινε στο πανεπιστήμιο στις αρχές του '80 υπήρχαν αναφορές σε 3 νόσους συνδετικού ιστού και άλλες 3 λεγόμενες τριάδες (άφθες, θρομβώσεις, αρθραλγίες ή ξηροστομία, ξηροφθαλμία, αρθραλγίες και άλλα παρόμοια που ούτε θυμάμαι τώρα σε ποια αναφερόταν) και στα βιβλία παθολογίας του Βαλτή και του Κονκουρή η αναφορά στα ρευματολογικά νοσήματα ήταν όσο το μισό νυχάκι σε τόμους διαστάσεων μιας ή δυο παλαμών αντίστοιχα. Φαντάζεται κανείς τι μπορεί να συνέβαινε στους φοιτητές του '60 και πώς να εξηγήσει κανείς ότι υπάρχουν 196 νοσολογικές οντότητες μεταξύ των οποίων και παρανεοπλασματικά! Από πού να αρχίσει;

3. Ιατρική του διαδρόμου: Αυτή φοριέται πολύ. Έχεις στο νου σου τα αντιθυρεοειδικά αντισώματα που αναζητάς για την κα Παπαδοπούλου στο εργαστήριο πυρηνικής ιατρικής. Αναρωτιέσαι αν ξέχασες να τα γράψεις, αν ξέχασαν να τα κάνουν ή αν γίναν και δεν γράφτηκαν στο χαρτί των αποτελεσμάτων και σκέφτεσαι ένα - ένα τα παραπάνω σενάρια και τον τρόπο επίλυσής τους. Πέφτεις επάνω στον συμπαθητικό «συνάδελφο» (**επεξήγηση:** όλοι όσοι δουλεύουν στον ίδιο χώρο είναι συνάδελφοι) που κάθε μέρα τον βλέπεις να κουβαλάει ένα τροχήλατο με ορούς. Δεν ξέρεις ποιος είναι. Τον βλέπεις κάθε μέρα να κάνει σιωπηλά τη δουλειά του και αγόγγυστα και στην ουσία να δουλεύει για τρεις και τον συμπαθείς. Αυτός λοιπόν εντελώς αυθεντικά και απονήρευτα σε σταματάει. «Έχω ένα πρόβλημα στον αγκώνα· τι να κάνω;» Πρέπει να είσαι ευγενικός/ή. «Μάλλον είναι από τα κουβαλήματα αλλά καλό θα ήταν να σε δω». «Ξέρεις όταν κάνω αυτή την κίνηση είναι εντάξει αλλά όταν το γείρω λίγο στα πλάγια με “σφάζει”». Πώς να του πω ότι είναι καλό να τον δω στο τακτικό ιατρείο όπου βλέπω όλους τους άλλους, να πάρω ένα σωστό ιστορικό να τον εξετάσω, ίσως να κάνω κάποιες εξετάσεις. Εκεί που σκέφτομαι έναν ευγενικό τρόπο να του πω ότι μάλλον είναι επικονδυλίτιδα αλλά μερικές φορές η ρευματοειδής μπορεί να αρχίσει από τους αγκώνες..., αφήνει το καρότσι και μου προτείνει τους δύο αγκώνες σε θέση έσω στροφής για επίτπου εξέταση, διάγνωση και οσονούπω θεραπεία. Εκατέρωθεν του διαδρόμου ασθενείς που περιμένουν τη σειρά τους βλέπουν ένα καθ’ όλα αποδεκτό θέαμα. Εκεί ή βάζεις τις φωνές και εκλαμβάνεσαι δύστροπος ή υπηρετείς με εντελώς καταξιωμένο τρόπο τον Ιπποκράτη. Απλώνεις τα χέρια και πιέζεις εκατέρωθεν τους επικονδύλους. Γίνεσαι ο γιατρός μάγος και προάγεις την ιατρική του διαδρόμου.

4. Γιατρός γύφτουλας: Τώρα είσαι κατά πρότιμηση γιατρός χειρουργικής ειδικότητας, αλλά μπορεί να εφαρμοστεί οπουδήποτε. Παίρνεις 800 ευρώ τον μήνα από το ΙΚΑ, κάνεις και επίσημο αξιοπρεπές ιατρείο (τουλάχιστον προσπαθείς να μην εξευτελιστείς) που όμως δεν παύει να είναι ελεύθερο επάγγελμα όπου θαρρείς όλοι ξαφνικά γίνονται καλά στις γιορτές και αρρωσταίνουν το Φλεβάρη ... Έχεις έναν γιο φοιτητή στην Ξάνθη (που νά’ναι καλά η προίκα της γυναίκας σου και η «θεική» προτροπή να βρεις γυναίκα με προίκα (!)

και έναν ακόμα γιο υποψήφιο με ιδιαίτερα στα μαθηματικά (50 ευρώ το δίωρο 6 ώρες την εβδομάδα), 2 ώρες φυσική με 80 ευρώ την εβδομάδα, και ένα διωράκι μόνο, για ελληνική γλώσσα, ευτυχώς μόνο 30 ευρώ τα οποία η καλή γυναίκα μπορεί να τα πάρει όποτε έχεις και που στο τέλος - τέλος τα «χρωστάς» στο παιδί γιατί το έσερνες μαζί σου για την μετεκπαίδευση στο εξωτερικό και έμεινε ως ήτο φυσικό πίσω στη γλώσσα. Οι άλλοι δυο τα θέλουν και επί τόπου με το μάθημα και το πενηντάρι. Εξίσωση και δέκα ευρώ δηλαδή... Κάθε ασθενής λοιπόν είναι υποψήφιος για αυτά τα τρέχοντα έξοδα. Ας υποθέσουμε ότι είσαι ορθοπεδικός. Η κάθε γιαγιά με στάδιο 2 οστεοαρθρίτιδα ισχίου εγχειρίζεται (το στάδιο 4 είναι η ένδειξη) για να μη χειροτερέψει η όλη της κατάσταση, για να μη χαθεί η ευκαιρία της φτηνής κλινικής, για να μη «ό,τι μπορεί να σκαρφιστεί ο νους σου» τότε για έναν μόνο σκοπό: να μην χαθεί ο άρρωστος. Τα αμερικάνικα σκουλήκια προφανώς θα αυξηθήκαν! Δεν μπορώ να κρίνω αν έτσι ήταν πάντα. Πάντως έτσι είναι τώρα. Και αν υπάρχουν οι μεγάλοι ή οι μικροί κλέφτες στην κοινωνία γιατί θα’πρεπε οι λειτουργοί της υγείας να αναγκάζονται να γίνονται γύφτουλες;

5. Ιατρική της μπαλκονόπορτας. Της καλοκαιρινής σαιζόν. Αν έχεις την τύχη να εργαζεσαι σε νοσοκομείο με μπαλκόνια και θέα είσαι στην προνομιακή θέση να πιεις έναν καφέ με θέα και να ασκήσεις την ανωτέρω ιατρική της μπαλκονόπορτας διότι και οι άρρωστοι, αλλά κυρίως οι συγγενείς τους απολαμβάνουν των ίδιων προνομίων θέση. Επειδή το τερπόν μετά του ωφελίμου ή με έναν σπάρο δυο τριγώνια (όποιο σας βολεύει) ο διπλανός σύνοικος θα αδράξει την ευκαιρία να εκθέσει το πρόβλημά του και να αναζητήσει λύση εδώ και τώρα.

6. Ιατρική του επειγόντος: Η έννοια του επειγόντος στην ιατρική έχει περιέλθει σε ασαφείς ορισμούς και μπήκε και αυτό στη σφαίρα της εξυπηρέτησης. Είναι ποτέ δυνατόν η προληπτική ιατρική να είναι επειγούσα; Τότε το επειγόν τι είναι;... υπερεπείγον; Η κυρία ήθελε να ελεγχθεί για οστεοπόρωση. Δικαίως. Το δικαιούται οπωσδήποτε από τα εξήντα και πάνω, τουλάχιστον μια φορά στη ζωή τους και κυρίως μετά την εμμηνόπαυση οι γυναίκες. Όμως χάριν εξυπηρέτησης ζητάει, χωρίς ούτε λογική ούτε συναίσθηση να της γράψεις τη μαγική λέξη «επείγον» για να το κάνει «εδώ και τώρα» ή «εκεί και τότε» χωρίς αρ-

γοπορία. Έτσι εξυπηρετούν και οι υπάλληλοι που κατευθύνουν κατά αυτόν τον τρόπο τους ασθενείς. «Πάνε στον γιατρό να σου γράψει επείγον» τους λένε και γίνεσαι ο κακός, ο άδικος ο μη έχων συναίσθηση του καθήκοντος.

7. Η ιατρική της δικαστικής χρήσης: «Με είδες πριν δυο χρόνια, είπες ότι έχω ενδείξεις ιερολαγονίτιδας. Δώσε μου ένα χαρτί ότι δεν μπορώ να παίρνω το παιδί μου από το σχολείο για να μου βγάλει το δικαστήριο μεγαλύτερη διατροφή». «Πολύ καλά· ελάτε να σας ξαναδώ να δω τα χαρτιά σας να γράψω ό,τι έχετε, αλλά πρέπει να έρθετε τη μέρα του ιατρείου για να βρω τον προ 2 ετών φάκελό σας.» «Μα σήμερα ήρθα από τις Σέρρες μόνο και μόνο γι' αυτό». «Δεν κατάλαβα ήρθατε από τις Σέρρες για να μου ζητήσετε χαρτί σήμερα... τα χαρτιά σας μόνο είναι σε εξωτερικό ιατρείο που αυτή τη στιγμή είναι κατειλημμένο από άλλους γιατρούς και άλλους ασθενείς, μετά τις μία το μεσημέρι μπορώ να μπω εκεί μέσα να ψάξω... αλλά δεν μπορώ να γράψω ότι μπορείτε ή δεν μπορείτε να παίρνετε το παιδί σας από το σχολείο». «Κατάλαβα δεν θέλετε να με εξυπηρετήσετε ενώ μπορείτε...».

8. Κι όπου οι φήμες έχουν ξεπεράσει τα όρια! Ασθενής έρχεται στο επίσημο ιατρείο όπου τα 50 ευρώ δεν τα διαθέτει και αφήνει 40. Το ξεχνάς, συμβαίνει και στις καλύτερες οικογένειες μόνο που δεν το ξεχνάει η ίδια. Έρχεται στο νοσοκομείο του ΙΚΑ στο εξωτερικό ιατρείο να γράψει τα φάρμακά της. Με ύφος άκρως συνένοχο και έχοντας σφιγμένη τη γροθιά της, μου την αναποθέτει στην τσέπη και εντελώς συνωμοτικά

μου ψιθυρίζει «Τώρα που δεν βλέπει κανείς να σου δώσω αυτά που σου χρωστάω από την επίσκεψη που έκανα στο ιατρείο σου αλλά δεν μου έφταναν». Έμεινα άναυδη. Και γιατί είχα ξεχάσει ότι έδωσε λιγότερα στο ιατρείο αλλά και γιατί αυτή η συνωμοσία ήταν τουλάχιστον άδικη. Δεν της είπα τίποτα. Που να της εξηγώ όταν απέξω περιμένει μια ουρά... Αναρωτιόμουν τι πιστεύουν οι ασθενείς. Μας έχουν όλους στο ίδιο καλάθι της παρανομίας, της αθλιότητας, της άνομης συνδιαλλαγής όπου η πιθανή ευγνωμοσύνη ή η ευχαριστία υπερκαλύπτεται από ένα πέπλο πιθανής παρανομίας. Δεν γνωρίζουν οι ασθενείς ότι στη σημερινή Ελλάδα υπάρχουν γιατροί πολλών εργασιακών και κατά συνέπεια οικονομικών ταχυτήτων και ότι η πληρωμή δεν συνεπάγεται ανομία.

Αυτά είναι μόνο λίγα από τα θλιβερά που προσπάθησα να παραθέσω πιθανόν χαριτολογώντας για την άσκηση της ιατρικής στη σύγχρονη Ελλάδα. Όλα τα ανωτέρω συνθέτουν την ιατρική του εξευτελισμού, του εμπαιγμού, του χλευασμού και της αναξιοπρέπειας από τους ίδιους τους αποδέκτες της υπηρεσίας που αναλώνοντας μια ζωή προσπαθούμε να υπηρετήσουμε. Αδίκως αναλωνόμαστε. Χρειαζόμαστε κίνημα επανάκτησης της αξιοπρέπειας των γιατρών σε αυτόν τον τόπο. Η δικιά μας γενιά που απεφοίτησε προ εικοσαετίας και ήταν φτιαγμένη επιστημονικά προ δεκαετίας είναι θαμμένη μέσα σ' αυτό το τραγικό λεξιλόγιο.

Υ.Γ. Οποιαδήποτε σύμπτωση με πρόσωπα ή γεγονότα είναι τυχαία.

*«Δεν συμπαθώ αυτόν εκεί τον άνθρωπο,
δα πρέπει να τον γνωρίσω καλύτερα».*

Αβραάμ Λίνκολν